

แนวทางการเขียนรายงานการวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา:
ความท้าทายใหม่ในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการ
"Guidelines for Research Report Writing for Graduate Students:
New Challenges in Developing Academic Writing Skills"

เพชร วิจิตรนาวัน,
Petch.w@rumail.ru.ac.th
ดลฤดี รัตนประสาธ
Moo.don33@gmail.com
ฐานียา สุทิวรรณ
Taneeya.s@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางการเขียนสารนิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเน้นการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงวิชาการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ผู้เขียนนำเสนอปัญหาที่พบบ่อยในการจัดทำรายงานวิจัย อาทิ การขาดเอกภาพในงานเขียน การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสม และการขาดการวางแผนการเขียนอย่างเป็นระบบ เพื่อตอบโจทยดังกล่าว บทความได้เสนอองค์ประกอบสำคัญของสารนิพนธ์ที่มีคุณภาพ เช่น ความสามารถในการตอบคำถาม “ทำไม” การนำเสนอประเด็นอย่างชัดเจน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความใหม่ของเนื้อหา การใช้ภาษากระชับ ความมีสัมพันธภาพของเนื้อหา และการทบทวนเพื่อปรับปรุงงานเขียน นอกจากนี้ ยังเน้นย้ำความสำคัญของการวางแผนการเขียนและวินัยในการจัดการเวลา ซึ่งเป็นกุญแจสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาสามารถส่งงานได้ตามกำหนดและพัฒนางานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้จึงมุ่งเป็นแนวทางเชิงปฏิบัติสำหรับนักศึกษาในการยกระดับคุณภาพของสารนิพนธ์ และเตรียมความพร้อมในการสื่อสารทางวิชาการอย่างมืออาชีพ

Abstract

This article aims to propose practical guidelines for writing a dissertation at the postgraduate level, with an emphasis on developing high-quality academic writing skills in accordance with the standards of the Master of Education program. The author highlights common challenges encountered in the process of research report writing, such as lack of coherence, inappropriate language usage, and insufficient planning. To address these issues, the article

outlines key elements that contribute to an effective dissertation, including the ability to answer the question “why,” clearly presenting key ideas, demonstrating critical thinking, incorporating originality, using concise language, ensuring cohesion and coherence, and conducting systematic proofreading. Furthermore, the article underscores the importance of planning and time management discipline, which are essential for meeting submission deadlines and enhancing the overall quality of academic writing. This article, therefore, serves as a practical guide for students to improve the quality of their dissertations and prepare for effective scholarly communication.

1. บทนำ

การรายงานการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีจุดหมายเพื่อให้นักศึกษาได้นำความรู้ในสาขาวิชาของตนและการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาตลอดจนพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สภาพปัญหาที่พบในระหว่างการเขียนรายงานการวิจัยมีหลากหลาย เช่น การขาดเอกภาพและสัมพันธภาพในงานเขียน การใช้ภาษาผิดระดับ และการขาดการวางแผนและปรับปรุงงานเขียน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ บทความนี้จึงจัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการเขียนสารนิพนธ์สำหรับนักศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมุ่งให้นักศึกษาทราบแนวทางการพิจารณาคุณภาพของงานเขียน ตลอดจนการวางแผนการเขียนรายงานการวิจัยให้มีคุณภาพตามกรอบของระยะเวลาที่กำหนด อนึ่ง เพื่อให้เข้าใจภาพรวมของแนวทางข้างต้น บทความนี้จะประกอบไปด้วยหัวข้อสำคัญที่นักศึกษาควรทราบ รายละเอียดมีดังต่อไปนี้

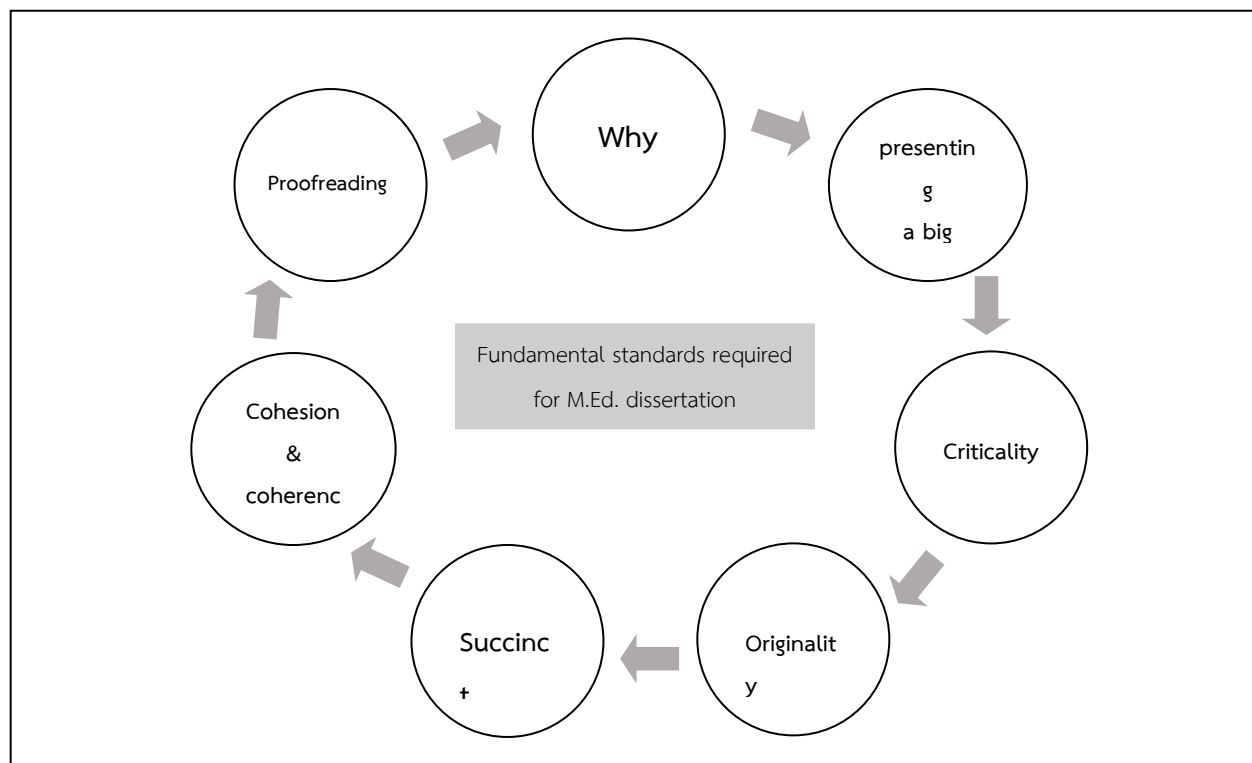
2. ความหมายของ “วิทยานิพนธ์” และ “สารนิพนธ์”

“สารนิพนธ์” เป็นคำที่มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “dissertation” อันหมายถึง รายงานการศึกษาค้นคว้าในแต่ละสาขาวิชาโดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบ เมื่อพิจารณาความหมายข้างต้น พบว่าความหมายของสารนิพนธ์ใกล้เคียงกับคำว่า “วิทยานิพนธ์” ซึ่งมาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า “thesis” เนื่องจากเป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์เช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้อาจทำให้เข้าใจได้ว่าคำศัพท์ทั้งคู่สามารถใช้แทนกันได้ อย่างไรก็ตาม คำศัพท์ทั้งสองนี้มีขอบเขตที่ต่างกัน มหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักรกำหนดว่าสารนิพนธ์หมายถึงรายงานการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทซึ่งนักศึกษาต้องจัดทำตามเงื่อนไขก่อนขอสำเร็จการศึกษา ส่วนวิทยานิพนธ์หมายถึงรายงานการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาในระดับปริญญาเอก โดยมีเงื่อนไขของส่วนประกอบ อาทิ จำนวนคำ (word count) จำนวนรายการอ้างอิง และระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้าที่มากกว่าสารนิพนธ์ (Bryman, 2016) ทั้งนี้ เป็นไปตามข้อกำหนดของหลักสูตรบัณฑิตศึกษาที่ต่างระดับกัน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความหมายของสารนิพนธ์ในบริบทของการอุดมศึกษาไทย ผู้เขียนสารนิพนธ์ ในที่นี้ คือ นักศึกษา ยังคงต้องแสดงถึงความรู้และทักษะในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลตามระเบียบวิธี

วิจัย ตลอดจนความลุ่มลึกในการวิเคราะห์ผลการวิจัยและตอบคำถามวิจัยดังเช่นการจัดทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าแม้สารนิพนธ์มีรายละเอียดน้อยกว่า แต่ผู้เขียนยังคงต้องใช้ความรู้ความสามารถโดยเฉพาะทักษะกระบวนการวิจัยค้นหาคำตอบเช่นเดียวกับวิทยานิพนธ์ (Braun and Clarke, 2013)

3. แนวทางการเขียนรายงานการวิจัย

การพิจารณาคุณภาพของรายงานการวิจัยมิได้มุ่งแต่เพียงการอธิบายว่าผู้ที่ศึกษาค้นคว้าดำเนินการวิจัยและรายงานผลการวิจัยว่าเป็นอย่างไรเท่านั้น หากแต่ควรตระหนักถึงลักษณะของสารนิพนธ์ที่ลุ่มลึก รอบคอบ ยุติธรรม และสะท้อนความสามารถของผู้วิจัยในสาขาวิชาเฉพาะด้านอย่างเด่นชัด (Denscombe, 2017) ดังนั้น จึงควรทราบแนวทางการเขียนสารนิพนธ์ ซึ่งพิจารณาจากหัวข้อสำคัญดังแผนผังต่อไปนี้

แผนผังที่ 1 มาตรฐานสำหรับสารนิพนธ์ในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อพิจารณาแผนผังข้างต้น มาตรฐานขั้นพื้นฐานที่ควรทราบมีรายละเอียด ดังนี้

3.1 การตอบคำถามคำว่า “ทำไม” (why)

การเขียนรายงานการวิจัยที่มีคุณภาพมิใช่เพียงการอธิบายว่าผู้วิจัยดำเนินการสิ่งใดเพียงเท่านั้น หากแต่ในทุกประเด็นที่กล่าวถึงในงานเขียนควรระบุเหตุผลว่าทำไมผู้วิจัยจึงเขียนหัวข้อดังกล่าว ตัวอย่างเช่นการออกแบบการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ผู้วิจัยควรอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงออกแบบเป็นลักษณะการวิจัยประเภทดังกล่าว อีกตัวอย่างหนึ่งคือวิธีการวิเคราะห์ผลการวิจัย ผู้วิจัยควรอธิบายได้ว่าเหตุใดจึงเลือกใช้วิธีดังกล่าว เช่น การใช้สถิติทดสอบด้วยค่าที (t-test) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ การอธิบายเพื่อตอบคำถามว่า “ทำไม” มิใช่เพียงมุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาของสารนิพนธ์เท่านั้น หากแต่แสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยเข้าใจแต่ละหัวข้อหรือประเด็นที่ได้นำเสนอมากเพียงใด (Thomas, G. 2017)

3.2 การนำเสนอหัวข้อหรือประเด็นอย่างชัดเจน (presenting a big picture)

คำว่า “big picture” ในที่นี้มีได้หมายถึงภาพรวมของเนื้อหา แต่หมายถึงการนำเสนอหัวข้อหรือประเด็นนั้น ๆ อย่างชัดเจนและตรงประเด็น ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้วิจัยต้องการกล่าวถึงสภาพปัญหาการเรียนการสอนหลักภาษาไทยในชั้นเรียนที่ตนรับผิดชอบสอน ผู้วิจัยควรระบุว่าปัญหาที่พบในชั้นเรียนของตนคือเรื่องใด และส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไรมากกว่ากล่าวโดยกว้างว่าหลักภาษาไทยเป็นหัวข้อที่เรียนยาก นักเรียนส่วนใหญ่ไม่สนใจเรียน หรือกล่าวลงไปประเด็นอื่น ซึ่งอาจพบได้เมื่อผู้วิจัยต้องการนำเสนอเกร็ดความรู้หรือข้อมูลที่ตนคิดว่าน่าสนใจมากแต่ไม่สัมพันธ์กับหัวข้อหลักที่กำลังกล่าวถึงภายในย่อหน้านั้น ๆ

3.3 ความสามารถในการนำเสนอการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (criticality)

เกณฑ์การพิจารณาคุณภาพที่สำคัญของสารนิพนธ์คือลักษณะของงานวิจัยที่แสดงถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (criticality) ผู้วิจัยควรแสดงให้เห็นว่าได้มีการประเมินจุดแข็งและจุดอ่อน (strengths and weaknesses) บ้างว่าข้อดีและข้อจำกัดในทุกประเด็นที่กล่าวถึงในสารนิพนธ์ ความสามารถในการนำเสนอการคิดอย่างมีวิจารณญาณอาจสังเกตได้จากประเด็นที่ผู้วิจัยแสดงความคิดเห็น (claim) หรือโต้แย้ง (argument) โดยแสดงเหตุผลอย่างรอบด้านเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของตน (Bryman, 2016) ตัวอย่างเช่น ผู้วิจัยสนใจศึกษาเทคนิคการสอนแบบใหม่ ตั้งชื่อว่า เทคนิคการสอน A (นามสมมุติ) เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทย เมื่ออธิบายลักษณะและแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคดังกล่าว ผู้วิจัยไม่ควรมุ่งนำเสนอเฉพาะจุดแข็งหรือข้อดีของเทคนิคการสอน A เพียงเท่านั้น หากแต่ควรนำเสนอให้รอบด้านว่าเทคนิคดังกล่าวมีข้อจำกัดอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะการนำเทคนิคดังกล่าวมาปรับใช้กับประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยของตน ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้วิจัยตระหนักถึงข้อจำกัดเหล่านั้นแล้ว นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นถึงการลดความอคติลำเอียงที่มีต่อเทคนิคการสอนดังกล่าว ซึ่งช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของงานเขียน

3.4 ความสามารถในการนำเสนอสิ่งใหม่หรือความใหม่ในงานวิจัย (originality)

ความสามารถในการนำเสนอสิ่งใหม่หรือความใหม่ในงานวิจัย (originality) เป็นอีกหนึ่งเกณฑ์การพิจารณาคุณภาพของสารนิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยควรแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด อนึ่ง คำว่า “original” ในที่นี้ หมายถึง การริเริ่มหรือตั้งต้น (ก่อนผู้อื่น) ซึ่งเชื่อมโยงกับความหมายว่าเป็นสิ่งใหม่ที่ผู้วิจัยค้นพบหรือสร้างขึ้น อย่างไรก็ตาม บ่อยครั้งที่ศัพท์ดังกล่าวมีผู้ตีความอย่างเจาะจงว่าความใหม่นี้หมายถึงผลการวิจัยหรือสิ่งประดิษฐ์จากงานวิจัยที่เกิดขึ้นใหม่เท่านั้น “สิ่งใหม่หรือความใหม่” ในที่นี้ มีความหมายกว้างซึ่งครอบคลุมทั้งในส่วนของคุณลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่าง วิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการตีความและอภิปรายผลการวิจัย (Denscombe, 2017) ดังนั้น ผู้วิจัยควรทบทวนว่าในงานวิจัยของตนนั้นมีส่วนใด หรือกระบวนการใดบ้างที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ และแตกต่างกับงานวิจัยอื่น (Roda et al., 2023)

3.5 การใช้ภาษากระชับและชัดเจน (succinct)

การเขียนสารนิพนธ์ควรใช้ภาษาที่กระชับและชัดเจน (succinct) เพื่อสื่อสารให้ผู้อ่านทราบว่าผู้วิจัยในฐานะผู้เขียนต้องการนำเสนอเรื่องใดเป็นสำคัญ การเขียนแต่ละประโยค ข้อความ และย่อหน้าสามารถปรับภาษาให้กระชับและชัดเจนโดยยังคงสาระสำคัญหรือประเด็นที่น่าเสนอไว้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยอาจใช้การทบทวนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขงานเขียน (proofreading) เพื่อพัฒนาผลงานดังจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 3.7 การใช้ภาษาที่กระชับและชัดเจนในที่นี้รวมถึงการเลี่ยงการใช้คำฟุ่มเฟือยและสำนวนภาษาต่างประเทศ

ตัวอย่างข้อผิดพลาดที่พบเช่น

“ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งกลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 5 คน ถูกเลือกจากผู้วิจัยให้ร่วมการสนทนากลุ่ม (focus group)”

“นักเรียนจำนวนมากมักขาดความสนใจในการเรียนหลักภาษาไทย เพราะมองเห็นว่าความรู้ดังกล่าวไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตจริงได้ ซึ่งไม่ต่างจากการเรียนเพื่อนำความรู้ไปสอบเท่านั้น”

3.6 สัมพันธภาพในงานเขียน (cohesion and coherence)

งานเขียนที่มีคุณภาพย่อมต้องแสดงให้เห็นถึงสัมพันธภาพที่ปรากฏในผลงาน ความหมายของสัมพันธภาพในที่นี้หมายถึงความเชื่อมโยงระหว่างย่อหน้าหรือประเด็นที่น่าเสนอ และรวมถึงความเชื่อมโยงภายในแต่ละย่อหน้า อนึ่ง แม้ผู้วิจัยในฐานะผู้เขียนเห็นว่าการเขียนสารนิพนธ์ย่อมดำเนินการตามหัวข้อหรือส่วนประกอบที่ควรมีในงานวิจัยซึ่งแสดงถึงความเชื่อมโยงกันอยู่แล้ว แต่เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า บ่อยครั้งที่ผู้เขียนไม่สามารถอธิบายความเชื่อมโยงระหว่างหัวข้อหรือแต่ละย่อหน้าได้ (Thomas, 2017) เช่น ปัญหาวิจัยสัมพันธ์กับคำถามวิจัยอย่างไร คำถามวิจัยเกี่ยวข้องกับการอภิปรายผลการวิจัยอย่างไร รวมทั้งความเชื่อมโยงภายในแต่ละย่อหน้า ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้เขียนต้องการกล่าวถึงความหมายหรือคำจำกัดความของเทคนิคการสอน A (นามสมมุติ) ภายใน

หนึ่งย่อหน้า หากแต่ในย่อหน้านั้นผู้เขียนกล่าวถึงความเป็นมาและข้อดีของเทคนิคการสอนดังกล่าว นั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าภายในย่อหน้านั้นขาดสัมพันธภาพ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยในฐานะของผู้เขียนจึงควรวางแผนเพื่อพิจารณาความเชื่อมโยงหรือสัมพันธภาพดังที่กล่าวมาข้างต้นก่อนเริ่มเขียนแต่ละหัวข้อ

3.7 การทบทวนเพื่อปรับปรุงและแก้ไขงานเขียน (proofreading)

ความหมายของศัพท์คำว่า proofreading มิได้หมายถึงเพียงการตรวจสอบเพื่อปรับแก้การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องเท่านั้น แต่รวมถึงการแบ่งวรรคตอน การใช้ภาษาให้ถูกต้องตามระดับ และการเลือกใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามความหมายในแต่ละบริบท การตรวจสอบเช่นนี้นิยมทำหลังจากผู้วิจัยเขียนผลงานเสร็จในแต่ละส่วน บางครั้งผู้วิจัยอาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการใช้ภาษาไทยช่วยตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของงานเขียนตน รวมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานเขียนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (Yudhistira, 2019)

4. การวางแผนการเขียนสารนิพนธ์

สภาพปัญหาที่พบบ่อยในการเขียนรายงานการวิจัย คือ การขาดการวางแผนการเขียนและการบริหารเวลาให้เหมาะสม แม้ผู้วิจัยมีความสามารถในการระดมการวิจัยและการใช้ภาษาในงานเขียนเป็นอย่างดี แต่ไม่สามารถส่งงานให้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาได้ตามเวลาที่กำหนด ย่อมส่งผลให้การแก้ไขและปรับปรุงงานล่าช้า ดังนั้น เพื่อให้สามารถส่งงานได้ตามกำหนดเวลา นักศึกษาในฐานะผู้วิจัยจึงควรกำหนดช่วงเวลาและหัวข้อที่จะเขียนให้ชัดเจน ทั้งนี้ นักศึกษาแต่ละคนอาจวางแผนร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อจัดสรรช่วงเวลาที่เหมาะสมและได้ผลงานที่มีคุณภาพ (Cone and Foster, 2019)

คุณสมบัติสำคัญอีกประการ คือ วินัยในการเขียน ซึ่งถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการเขียนรายงานการวิจัย แม้หัวข้อนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิชาการโดยตรง แต่เป็นสภาพปัญหาที่พบบ่อยครั้ง นักศึกษาบางคนผัดผ่อนการส่งงานให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ ทั้งนี้ เพราะไม่สามารถเขียนงานได้เสร็จตามระยะเวลาที่กำหนดอันเนื่องมาจากติดภารกิจส่วนตัวและ/หรือในที่ทำงาน ตลอดจนไม่สามารถวิเคราะห์และประมวลความรู้จากการศึกษาค้นคว้าได้ เมื่อนักศึกษาคาดว่าไม่สามารถเขียนงานได้ตามแผนควรรีบปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับคำแนะนำและแก้ไขปัญหา

5. บทสรุป

เมื่อพิจารณาแนวทางดังที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า การเขียนรายงานการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนางานเขียนที่ต่อเนื่อง การปรับปรุงแก้ไขผลงานเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเพื่อให้สื่อสารผ่านงานเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ นอกจากความสามารถด้านการวิจัยแล้ว การเขียนที่มีประสิทธิภาพย่อมสะท้อนความสามารถในการสื่อสาร การลำดับความคิดและการนำเสนอความรู้ของผู้วิจัยนั้นได้เป็นอย่างดี

รายการอ้างอิง

- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. SAGE Publications.
- Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5th ed.). Oxford University Press.
- Cone, J. D., & Foster, S. L. (2019). *Dissertations and theses from start to finish: Psychology and related fields* (3rd ed.). American Psychological Association.
- Denscombe, M. (2017). *The good research guide: For small-scale social research projects* (6th ed.). Open University Press.
- Roda, A., Saunders, L., & Anderson, K. (2023). *PhDone: A professional dissertation editor's guide to writing your doctoral thesis and earning your PhD*. Skyhorse Publishing.
- Thomas, G. (2017). *How to do your research project: A guide for students* (3rd ed.). SAGE Publications.
- Yudhistira, H. A. N. (2019). *Thesis writing: A practical guide for a master's or Ph.D. program*. Springer.